

Aanwijzingen

voor WK-auteurs

Verwijzingen en verbetering van de leesbaarheid

Versie	2.0
Datum	30 januari 2018

Inhoud

Verantwoording	3
1 Verwijzen naar wet- en regelgeving	4
1.1 Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving	4
1.2 Volledig verwijzen naar regelgeving met een citeertitel	5
1.3 Verwijzen naar regelgeving die geen citeertitel heeft	6
<hr/>	
2 Verwijzen naar jurisprudentie	7
2.1 Volledig verwijzen naar Nederlandse jurisprudentie	7
<hr/>	
3 Verwijzen naar vakliteratuur	9
3.1 Verkort verwijzen naar vakliteratuur	9
3.2 Volledig verwijzen naar vakliteratuur	10
3.3 Literatuurlijsten	12
3.4 Verwijzen naar externe websites en 'Digital Object Identifiers'	13
<hr/>	
4 Verwijzen naar artikelsgewijs commentaar	14
4.1 Verkort verwijzen naar artikelsgewijs commentaar	14
<hr/>	
5 Verbetering van de leesbaarheid	15
5.1 Redactionele aanpassingen	15
5.2 Spelling, schrijfwijzen en afkortingen	16

Verantwoording

Deze aanwijzingen voor auteurs van Wolters Kluwer resumeren de belangrijkste delen van de Wolters Kluwerbrede Schrijfwijzer (WKBS).

We geven in deze aanwijzingen de essentiële regels voor WK-brede, eenduidige verwijzingen naar literatuur, wet- en regelgeving en jurisprudentie. Het opvolgen van deze regels is van belang voor lezers die hun onderzoek willen vervolgen en ook omdat dit het aanbrenge van online-linking mogelijk maakt.

Van de verschillende soorten verwijzingen geven we steeds aan waartoe ze dienen, waar ze kunnen voorkomen en welke aandachtspunten gelden. Tevens verklaren we steeds het belang voor online.

Als laatste onderdeel geven we enkele aanbevelingen voor een consistente schrijfwijze en spelling. Dit is van belang voor het hergebruik van teksten en de onderlinge uitwisselbaarheid daarvan.

Deze aanwijzingen bevatten het belangrijkste uit de WKBS. Voor een compleet beeld verwijzen wij u naar de WKBS zelf, samen met zijn bijlagen te vinden op de speciale pagina voor auteurs op <https://www.wolterskluwer.nl/auteur/voor-auteurs/auteursmiddelen-en-instructies>.

Hoe verhoudt de WKBS zich tot andere instructies betreffende verwijzingen?

Leidraad voor juridische auteurs¹

De Leidraad voor juridische auteurs is een uitgave van Wolters Kluwer. Deze redactionele standaard heeft in hoge mate model gestaan voor de WKBS en wordt door een groot deel van juridisch Nederland gebruikt. Om die reden proberen de WKBS en de *Leidraad voor juridische auteurs* inhoudelijk met elkaar in lijn te blijven. Dit is momenteel ook het geval. De Leidraad beschrijft echter verschillende verwijsmethodes (zie 1.5 van de Leidraad), terwijl de WKBS is opgezet volgens één daarvan, namelijk verkort verwijzen in de hoofdtekst (1.5.3 van de Leidraad). De WKBS-methode is natuurlijk specifiek toegespitst op de uitgaven van Wolters Kluwer.

Aanwijzingen voor de regelgeving

Deze aanwijzingen zijn gepubliceerd als circulaire van de Minister-President van 18 november 1992, vernieuwd per 1 januari 2018. Ze hebben met name betrekking op regelingen die onder ministeriële verantwoordelijkheid tot stand komen. De WKBS volgt in veel gevallen de Aanwijzingen voor de regelgeving en voegt daar, conform *Leidraad*, voor redactionele tekst, als alternatief, een kortere schrijfwijze aan toe.

Schrijfwijzer van Renkema² en het Groene boekje³

Voor spellingszaken en schrijfwijzen waarin de WKBS niet voorziet, wordt aangesloten bij het Spellingbesluit (praktisch uitgewerkt in het *Groene boekje*) en bij de *Schrijfwijzer* van Renkema.

Waar het *Groene boekje* zich puur richt op spellingszaken is de *Schrijfwijzer* een naslagwerk voor de praktijk van het schrijven.

Vragen en opmerkingen met betrekking tot de WKBS kunnen worden gericht aan het volgende emailadres: WKNL-WKBS@wolterskluwer.com.

¹ *Leidraad voor juridische auteurs*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, auteur.wolterskluwer.nl/auteursmiddelen-en-instructies.

² J. Renkema, *Schrijfwijzer*, Amsterdam: Boom 2014, www.schrijfwijzer.nl.

³ *Het Groene boekje. Woordenlijst Nederlandse taal* (samenstelling: Taalunie), Utrecht: Van Dale 2015, woordenlijst.org.

1 Verwijzen naar wet- en regelgeving

1.1 Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving

Waarom dient het?

Een verkorte wetsverwijzing vermeldt zo compact mogelijk de meest essentiële gegevens van een regeling waarnaar wordt verwezen, namelijk artikel (en eventueel lid, onderdeel, subonderdeel) en de WKBS-afkorting van de regelingnaam. De WKBS-afkorting is te vinden in Bijlage 4 WKBS op <https://www.wolterskluwer.nl/auteur/voor-auteurs/auteursmiddelen-en-instructies> oftewel de auteurspagina van www.wolterskluwer.nl. Een correct opgebouwde verkorte wetsverwijzing kan in online-uitgaven van Wolters Kluwer worden omgezet in een hyperlink. Voorwaarde is natuurlijk wel dat de regeling waarnaar wordt verwezen beschikbaar is binnen Navigator.

Opbouw verkorte verwijzing naar wet- en regelgeving:

[artikel] [lid] [onderdeel] [subonderdeel] [WKBS-naam regeling]

art. 6:162 BW

art. 3:341-344 BW (reeksverwijzing)

art. 17-23 Mw (reeksverwijzing)

art. 138 lid 1 onderdeel b Gw

art. 3.1.1, 4.11 lid 5 onder 1° Wlz

art. 3.72 lid 1 onderdeel a onder 2° Wet IB 2001

art. 2.14a lid 3 Wet IB 2001 en art. 16 lid 3 SW 1956

hoofdstuk 3 Wro

titel 1 afd. 2 Boek 3 BW

Waar kan het voorkomen?

Verkort verwijzen naar wet- en regelgeving is verplicht in voetnoten, tekst tussen haakjes en tabellen, kortom op plaatsen waar weinig ruimte is. Veel uitgaven gebruiken verkorte wetsverwijzingen ook consequent in de hoofdtekst. Het is ongewenst om in de hoofdtekst verkorte en volledige wetsverwijzingen door elkaar te gebruiken.

Belang voor online en papier

Verkorte wetsverwijzingen houden de tekst leesbaar en zijn online van groot belang voor hyperlinking. Er kan een link ontstaan, mits is voldaan aan drie voorwaarden: de vorm van de verwijzing klopt, de regeling is aangeduid met de juiste WKBS-afkorting (of met de citeertitel) en de tekst van de regeling is opgenomen in de centrale database van Wolters Kluwer. Wij moedigen auteurs aan om verkorte wetsverwijzingen te gebruiken.

Aandachtspunten

- WKBS-namen van wetten, verdragen en andere regelingen staan in Bijlage 4 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl. Dat geldt ook voor belastingbesluiten en een selectie van ZWO-regelingen, reglementen en beleidsdocumenten.
- Als geen WKBS-naam beschikbaar is, of de afkorting is onvoldoende bekend bij de doelgroep van uw publicatie, dan geldt als alternatief de citeertitel.
- De volgorde van de onderdelen is altijd van groot naar klein (artikel > lid > onderdeel > subonderdeel), zonder gebruik van komma's of andere leestekens tussen de onderdelen.
art. 3.72 lid 1 onderdeel a onder 2° Wet IB 2001
- Gebruik voor artikelen van het Burgerlijk Wetboek de notatie met dubbele punt na het boeknummer:
... art. 6:162-164 BW...
- De BW-boeken gelden als afzonderlijke wetten. Verwijs naar afdelingen e.d. aldus:
...titel 5 afd. 2 Boek 6 BW...

- De afkortingen Uitv.besl. (voor uitvoeringsbesluit), Uitv.reg. (voor uitvoeringsregeling) en Uitv.besch. (voor uitvoeringsbeschikking) worden niet gebruikt.

Dus niet:

In de Uitv.reg. IB 2001 is bepaald ...

maar:

In de Uitvoeringsregeling IB 2001 is bepaald ...

1.2 Volledig verwijzen naar regelgeving met een citeertitel

Waarom dient het?

Een volledige wetsverwijzing vermeldt voluit alle onderdelen van de regeling waarnaar wordt verwezen, namelijk artikel, lid, onderdeel, subonderdeel en de citeertitel van de regeling. Een volledige wetsverwijzing kan binnen online-uitgaven van Wolters Kluwer worden omgezet in een hyperlink, mits de regeling waarnaar wordt verwezen binnen de WK-database beschikbaar is.

Opbouw volledige verwijzing naar wet- en regelgeving:

[artikel], [rangtelwoord lid], [onderdeel], [subonderdeel], van de/van het [citeertitel]

artikel 162 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek

artikel 341 tot en met 344 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek

artikelen 17 tot en met 23 van de Mededingingswet

artikel 138, eerste lid, onderdeel b, van de Grondwet

artikel 3.1.1, 4.11, vijfde lid, onder 1° van de Wet langdurige zorg

artikel 3.111, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet inkomstenbelasting 2001

artikel 2.14a, derde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 en artikel 16, derde lid, van de Successiewet 1956

afdeling 2 van titel 1 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek

Waar kan het voorkomen?

Volledig verwijzen kan men uitsluitend in de hoofdtekst van een uitgave toepassen, dus niet in voetnoten, tekst tussen haakjes en tabellen waar weinig ruimte is. Het is ongewenst om in de hoofdtekst verkorte en volledige wetsverwijzingen door elkaar heen te gebruiken. De wetgever gebruikt volledig verwijzen in al zijn officiële teksten.

Belang voor online

Volledige wetsverwijzingen resulteren in een link, mits is voldaan aan drie voorwaarden: de opbouw van de verwijzing klopt, de wet heeft een citeertitel en is opgenomen in Navigator.

Aandachtspunten

- Citeertitels van wetten, verdragen en andere regelingen staan in Bijlage 4 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl.

Meld regelingen die volgens u ten onrechte ontbreken in Bijlage 4 WKBS voor opname aan via het volgende emailadres: WKNL-WKBS@wolterskluwer.com.

- Voorwaarde is wel dat de regeling regelmatig wordt aangehaald.
- Bij artikelen van het Burgerlijk Wetboek het woord 'Boek' steeds met een hoofdletter schrijven:

... artikelen 162 tot en met 164 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek ...

... afdeling 1 van titel 4 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek ...

1.3 Verwijzen naar regelgeving die geen citeertitel of afkorting heeft

Waarom dient het?

Als een regeling niet met een citeertitel of afkorting kan worden aangeduid, is het noodzakelijk om aanvullend de totstandkomingsdatum te vermelden, alsmede de bron waarin de regeling is gepubliceerd. Indien mogelijk vermelden we ook het regelingnummer.

[artikel] van de/van het [regelingstype] van [regelgever] van [datum], [regelingnummer], [publicatiebron]
Artikel 3 van het Verdrag inzake verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud, New York 20 juni 1956, *Trb.* 1957, 12
Artikel 1 van het besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 juni 1997, DB97/1501M, *BNB* 1997/251...
Artikel III van de wet van 24 december 1997, *Stb.* 1997, 772
In de brief van de Minister van Financiën van 18 januari 1995, WDB94/499a...
Via de circulaire van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken Koninkrijksrelaties van 2 mei 2002, www.overheid.nl (zoek op *misbruik met reisdocumenten*)...

Bij herhaalde verwijzing kan deze worden ingekort, bijvoorbeeld aldus: art. 3 Besluit van 6 juni 1997, DB97/1501M ...

Waar kan het voorkomen?

Verwijzen naar regelgeving zonder citeertitel kan zowel in de hoofdtekst als in voetnoten voorkomen. Dit gebeurt in lijn met de omringende tekst, in volledige of verkorte vorm.

Belang voor online

Dit soort volledige wetsverwijzingen resulteren niet automatisch in een link. Als eerste voorwaarde geldt dat de aangehaalde regeling is opgenomen in Navigator. Daarnaast zal de link handmatig door een redacteur tot stand moeten worden gebracht via de Creator of PublishOne (de auteursstools van Wolters Kluwer).

Aandachtspunten

- Het regelingnummer wordt niet voorafgegaan door 'nr.'
- Een ministeriële regeling wordt aangeduid als 'regeling van de Minister van...' en een algemene maatregel van bestuur als 'koninklijk besluit' (eventueel afgekort: KB).
- De woorden 'regeling' en 'koninklijk besluit' krijgen geen hoofdletter, evenmin als de woorden 'wet', 'rijkswet', 'verordening' enz. Het woord 'Verdrag' krijgt wel een hoofdletter.
- De datum van een verdrag wordt voorafgegaan door de plaats van totstandkoming:
Artikel 3 van het Verdrag inzake verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud, New York 20 juni 1956, *Trb.* 1957, 12.
- Vermeld bij publicaties van beleidsstukken en uitvoeringsbesluiten die niet in de officiële publicatiebladen verschijnen het tijdschrift waarin de tekst is gepubliceerd. Gebruik de WKBS-afkorting volgens Bijlage 3 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl.
- Voor zover dat uit de context nog niet duidelijk is, moet na de datum een inhoudelijke aanduiding uit het opschrift (intitulé) van de regeling worden vermeld:
Zie de overgangsregeling in artikel III van de wet van 24 december 1997 tot herziening van het afstammingsrecht alsmede de regeling van adoptie, *Stb.* 1997, 772.
- Vermeld bij belastingbesluiten e.d. zo mogelijk de vindplaats in *V-N* of *BNB* in plaats van *Stort*.
- Belastingbesluiten zonder citeertitel worden ook vaak verkort aangeduid met hun WKBS-naam, bijvoorbeeld:
Art. 1 Besluit van 6 juni 1997, DB97/1501M.
in plaats van:
Artikel 1 van het besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 juni 1997, DB97/1501M, *BNB* 1997/251...
- Voor Europese regelgeving geldt een iets afwijkend formaat (zie par 2.4 WKBS):
Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten (*PbEU* 2014, L 94)
Voor regelgeving vanaf 2015 is dit de vorm:
Richtlijn (EU) 2015/637 coördinatie- en samenwerkingsmaatregelen ter vergemakkelijking consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde burgers van de Unie in derde landen en tot intrekking van Besluit 95/553/EG (*PbEU* 2015, L 106)

2 Verwijzen naar jurisprudentie

Volledig verwijzen naar jurisprudentie

Waartoe dient het?

Een volledige jurisprudentieverwijzing heeft als doel de lezer de weg naar relevante rechterlijke uitspraken te wijzen. Daartoe moet worden verwezen naar de publicatiebron die het best bekend is binnen de doelgroep. De jurisprudentieverwijzing vermeldt minimaal de gegevens die nodig zijn voor unieke identificatie van de uitspraak: instantie, datum en ECLI en/of andere bronvermelding. Een jurisprudentieverwijzing kan binnen de online-uitgaven van Wolters Kluwer op twee manieren worden omgezet in een hyperlink. De eerste is rechtstreeks via de ECLI. De tweede via de bronvermelding, mits de bron waarnaar wordt verwezen online bereikbaar is. Hiertoe behoort ook Rechtspraak.nl. Elke uitspraak die online of in een tijdschrift is gepubliceerd krijgt een unieke European Case Law Identifier (ECLI), de opvolger van het landelijk jurisprudentienummer (LJN). ECLI is beduidend langer dan LJN en heeft een aantal betekenisvolle elementen, die worden gescheiden door dubbele punten, in de formule ECLI:landcode:instantiecode:uitspraakjaar:volgnummer. Eigenlijk bevat de ECLI alle informatie die nodig is om een uitspraak te vinden, maar in Nederland is het vooralsnog de gewoonte om de jurisprudentieverwijzingen steeds te laten beginnen met instantie en datum.

[verkorte instantienaam] [datum], [ECLI],[bronvermelding][roepnaam]
HR 29 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:162, NJ 2016/173
Hof 's-Hertogenbosch 18 maart 2011, NTFR 2011/1414.
HR 17 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:1063, NJ 2015/291 (*Simba/Hasbro*).
ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:683

De bron is dus in de eerste plaats ECLI op Rechtspraak.nl of binnen Navigator. Wolters Kluwer kan automatisch een link aanbrenge op basis van een ECLI.

Is de uitspraak zowel in een tijdschrift als op Rechtspraak.nl gepubliceerd, dan vermelden we als eerste het ECLI en dan eventueel de bron in het tijdschrift:

Hof Amsterdam (Ondernemingskamer) 12 januari 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:109, JRV 2015/429.

Voorbeeld van een uitgebreide jurisprudentieverwijzing met vermelding van rechtsoverweging, conclusienemer, verschillende bronnen, annotatoren en ten slotte gecursiveerd de roepnaam van de uitspraak:

HR 23 september 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1454, r.o. 35 (concl. A-G A.S. Hartkamp), NJ 1996/461, m.nt. W.M. Kleijn; *V&O* 1994, p. 121, m.nt. H. ten Voorde (*Kas-Associatie/Drying*).

Verwijzingen naar Europese jurisprudentie worden op dezelfde manier opgebouwd als verwijzingen naar Nederlandse jurisprudentie. De vermelding van ECLI en/of zaaknummer helpt de lezer bij het zoeken naar de bron; vermelding van de roepnaam van de zaak (meestal partijen) leidt bij de lezer vaak snel tot herkenning. Roepnaamvermelding wordt bij Europese zaken dan ook sterk aanbevolen.

HvJ EG 15 januari 1986, C-41/84, ECLI:EU:C:1986:1 (*Pinna*)
HvJ EU 25 maart 2010, C-79/09, ECLI:EU:C:2010:171 (*Commissie/Nederland*).
Gerecht EU 15 december 2015, T-64/15, ECLI:EU:T:2015:973 (*Shoe Branding Europe/BHIM*).
GvA EU 11 april 2016, F-49/15, ECLI:EU:F:2016:72 (*FN/Commissie*).
EHRM 24 juni 2004, ECLI: CE:ECHR:2004:0624JUD005932000, NJ 2005, 22, m.nt. E.J. Dommering; *Mediaforum* 2004/27, m.nt. G.A.I. Schuijt; *NJCM-Bulletin* 2004, p. 1171, m.nt. V. de Graaf; *AB* 2005/1, m.nt. R. Nehmelman; *EHRC* 2004/79, m.nt. J.H. Gerards (*Caroline von Hannover/Duitsland I*).

Waar kan het voorkomen?

Jurisprudentieverwijzingen kunnen voorkomen in de hoofdtekst van een uitgave, of in voetnoten. Bij veelvuldig verwijzen verdienen voetnoten de voorkeur, zodat de hoofdtekst goed leesbaar blijft. Kies voor één systeem.

Belang voor online

Verwijzingen naar jurisprudentie zijn van groot belang voor online-uitgaven. Als de verwijzing correct is geformuleerd, ontstaat automatisch een link, mits de bron waarnaar verwezen wordt in Navigator beschikbaar is. In Navigator leiden zowel de WKNL-tijdschriftvindplaats als de ECLI-vermelding tot een link.

Aandachtspunten

- Verkorte instantienamen staan in bijlage 2 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl.
- Afkortingen van publicatiebronnen staan in Bijlage 3 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl., zie ook par. 3.1.
- Extra bronvermeldingen steeds van de voorgaande scheiden door een puntkomma. Na elke bron volgt eventueel de naam van de annotator. Zie de voorbeelden van een uitgebreide jurisprudentieverwijzing hierboven.
- Vermelding van het zaaknummer is alleen noodzakelijk bij uitspraken van HvJ EU, Gerecht EU en GvA EU en als er geen ECLI of andere bronvermelding beschikbaar is. Met het zaaknummer kan de uitspraak veelal online worden opgezocht. EHRM ondersteunt ook het gebruik van ECLI's.
- Het wordt altijd aanbevolen de roepnaam van de uitspraak te vermelden (meestal de namen van de partijen gescheiden door een / en bij Europese jurisprudentie de naam van de klager en van de staat tegen wie de klacht is gericht, gescheiden door een /).

3 Verwijzen naar vakliteratuur

3.1 Verkort verwijzen naar vakliteratuur

Waarom dient het?

Een verkorte literatuurverwijzing vermeldt de meest essentiële gegevens van een bron waarnaar wordt verwezen, namelijk auteur, uitgavetitel, publicatiejaar en publicatienummer (of paginanummer). Een verkorte literatuurverwijzing kan binnen de online-uitgaven van Wolters Kluwer worden omgezet in een hyperlink, mits de bron waarnaar wordt verwezen binnen de database beschikbaar is.⁴

[achternaam auteur], [*verkorte uitgavetitel*] [publicatiejaar]/[publicatienummer]

Bijvoorbeeld voor een boek:

Ruppert, *State Immunity in Dutch Civil Proceedings* 2017

Bijvoorbeeld voor een tijdschriftartikel (met twee auteurs):

Dreissen & Spronken, *NJB* 2012/1266

Bijvoorbeeld voor twee verzamelbundels (met drie resp. meer dan drie auteurs):

- Verstijlen, Beekhoven van den Boezem & Bergervoet, *Reehuis-bundel* 2014
- Stollenwerck e.a., *Van der Burght-bundel* 2009

Bijvoorbeeld voor een bijdrage aan een bundel:

- Hartlief, in: *Reehuis-bundel* 2014, p. 89-102.

Bijvoorbeeld voor een bijdrage aan een frequent geactualiseerde online-uitgave:

- *Vakstudie Omzetbelasting*, art. 4 Wet OB 1968, aant. 2 (online, laatst bijgewerkt 3 september 2017)

Waar kan het voorkomen?

Verkorte literatuurverwijzingen kunnen voorkomen in de hoofdtekst van een uitgave, of in voetnoten. Kies voor één systeem.

Belang voor online

Verkorte verwijzingen naar literatuur zijn van groot belang voor online-producten. Er kan een link ontstaan, mits de vorm van de verwijzing klopt en de uitgave waarnaar verwezen wordt beschikbaar is in Navigator. Het gebruik van verkorte literatuurverwijzingen zorgt dat de tekst beter leesbaar blijft vanwege de korte vorm.

Aandachtspunten verkorte literatuurverwijzing:

- Een verkorte verwijzing volstaat op zichzelf niet. Vooral als de bron niet online beschikbaar is, moeten we de lezer ook voorzien van alle bibliografische informatie. Dit doen we door het opnemen van een volledige verwijzing (zie par. 3.2 ‘Volledig verwijzen naar vakliteratuur’) in een literatuurlijst.
- Standaard geen initialen of titulatuur vermelden bij auteursnaam. Voorletters alleen toevoegen ter vermindering van misverstanden rond auteurs met dezelfde achternaam. Twee auteursnamen scheiden we met ‘&’. Bij drie auteurs plaatsen we een komma tussen de eerste en de tweede auteur en ‘&’ na de tweede auteur. Bij drie auteurs of meer plaatsen we ‘e.a.’ na de eerste auteursnaam.
- Verkorte uitgavetitels staan in bijlage 3 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl.
- Als de verkorte uitgavetitel niet in Bijlage 3 WKBS is vermeld, gebruiken we de volledige titel zonder subtitel, serie, plaats en uitgever.
- We vermelden geen publicatiejaar bij frequent geactualiseerde online-uitgaven (zie kolom ‘jaartal opnemen’ in bijlage 3 WKBS). In dat geval vermelden we wanneer de online-bron het laatst is bijgewerkt op het moment van verwijzen.
- Verkorte verwijzingen naar recente uitgaven van Wolters Kluwer Nederland leveren online vrijwel altijd een link (zie kolom ‘Wolters Kluwertitel’ in bijlage 3 WKBS). Bijvoorbeeld: [Asser/Sieburgh 6-1 2017/419](#)

⁴ In de afgelopen jaren zijn - na de tijdschriften - veel WKNL-boektitels online geplaatst. Voor al die boektitels zijn verkorte citeerwijzen afgesproken, die soms kunnen afwijken van de aanbevolen citeerwijze die in de boeken zelf staan.

- Het publicatienummer kan een opeend volnummer zijn of een paragraafaanduiding, bijvoorbeeld 1.3.2.
- Na het publicatienummer kan desgewenst een aanvullende verwijzing naar het paginanummer volgen, als volgt: Noordhoff, *Noorderbreedte* 2011/14 (p. 8-12). Maar verwijst voor een specifiek onderdeel bij voorkeur naar paragraaf- of onderdeelnummer, aangezien pagina's online doorgaans niet van toepassing zijn.
 - Als het niet anders kan doordat het publicatienummer ontbreekt, verwijzen we uitsluitend naar pagina's (en eventuele aflevering), bijvoorbeeld: Dijk, *WPNR* 2011, afl. 6912, p. 1105-1113.

3.2 Volledig verwijzen naar vakliteratuur

Waarom dient het?

Een volledige literatuurverwijzing bevat alle bibliografische gegevens van het werk waarnaar wordt verwezen en streeft op die manier op wetenschappelijk verantwoorde wijze volledigheid na.

De exacte vorm van een volledige literatuurverwijzing is afhankelijk van het type uitgave waarnaar wordt verwezen.

Bijvoorbeeld voor een **boek**:

[volledige auteursnaam], [*uitgavetitel*] [(serienaam, nr)], [plaats:] [uitgever] [jaar].

J.D.A. den Tonkelaar & K.G. de Vries (red.), *Omgangsvormen tussen politici en rechters* (Serie Staat en Recht 9), Deventer: Kluwer 2011.

Bijvoorbeeld voor een **artikel in tijdschrift of krant**:

[volledige auteursnaam], '[bijdragetitel]', [*verkorte uitgavetitel*] [publicatiejaar]/[publicatienummer], [afl.], [p.]

T.P. Spijkerboer, 'Het debat over het Europese Hof voor de Rechten van de Mens', *NJB* 2012/242, afl. 4, p. 254–262.

Bijvoorbeeld voor een bijdrage aan een **verzamelbundel**:

[volledige auteursnaam], '[bijdragetitel]', in: [volledige_auteursnaam (red.)], [*volledige uitgavetitel*] [(serienaam, nr)], [plaats:] [uitgever] [jaar], [p.].

- J.B.M. Vranken, 'Het forum van de rechter en van de rechtswetenschappelijke onderzoeker. Een vergelijking', in: W.G.M. Plessen, J. van Drongelen & A.T.J.M. Jacobs (red.), *Sociaal recht: tussen behoud en vernieuwing: liber amicorum voor prof. dr. Antoine Jacobs* (Jacobs-bundel), Zutphen: Paris 2011, p. 43–57.
- H. Duintjer Tebbens, 'Requiem voor de accessoire aanknopning bij onrechtmatige daad', in: Th.M. de Boer e.a. (red.), *Strikwerda's conclusies. Opstellen aangeboden aan mr. L. Strikwerda ter gelegenheid van zijn afscheid als advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden* (Strikwerda-bundel), Deventer: Kluwer 2011, p. 79 e.v.

Zie verder WKBS paragraaf 1.7 of de *Leidraad voor juridische auteurs 2016* hoofdstuk 2, voor verwijzingen naar alle soorten vakliteratuur.

Waar kan het voorkomen?

Volledige literatuurverwijzingen kunnen voorkomen in de hoofdtekst (niet aanbevolen), in voetnoten of in eindnoten aan het eind van een hoofdstuk of het hele werk. Aldus toegepast, moet de volledige literatuurverwijzing zo specifiek mogelijk verwijzen naar de aangehaalde tekst of passage. Daarom moet dan ook het publicatienummer of het paginanummer worden vermeld, als positieaanduiding:

E. Bauw, *Onrechtmatige daad: aansprakelijkheid voor zaken* (Monografieën BW nr. B47), Deventer: Wolters Kluwer 2015/7 (p. 9 e.v.).

Verder komen volledige literatuurverwijzingen voor in literatuurlijsten (zie par. 3.3).

Belang voor online

Een volledige verwijzing naar boekonderdelen leidt normalerwijs niet tot een online-link. Naar tijdschriftartikelen wel, mits beschikbaar in Navigator. Daarom wordt het gebruik van verkorte verwijzingen zo veel mogelijk aangemoedigd, omdat die online tot een link kunnen leiden. Met de volledige verwijzing bereiken we wetenschappelijk verantwoorde volledigheid.

Aandachtspunten volledige verwijzing naar vakliteratuur:

- Vermeld van de auteur voorletters (geen spaties tussen initialen), voorvoegsels en achternaam, maar vermeld nooit titelatuur of specialistische kwalificaties.

- Bij twee auteurs: plaats ‘&’ tussen auteur 1 en auteur 2. Bij drie auteurs: plaats een komma tussen auteur 1 en auteur 2 en ‘&’ tussen auteur 2 en auteur 3. Bij meer dan drie auteurs: vermeld alleen auteur 1, gevolgd door ‘e.a.’.
M. Adams & J. Bomhoff (red.), *Practice and theory in comparative law*, New York: Cambridge University Press 2012.
J.C.E. Ackermans-Wijn, H. Wammes & R.J.J. van Acht (red.), *Contracten met de overheid*, Deventer: Kluwer 1995.
H. Beckman e.a. (red.), *Ondernemingsrecht door en voor Mick den Boogert* (Den Boogert-bundel, Uitgaven vanwege het Instituut voor Ondernemingsrecht 62), Deventer: Kluwer 2008.
- Vermeld namen van zowel redacteurs als auteurs, maar plaats na de naam van de laatste redacteur ‘(red.)’.
- Een bewerker wordt na de oorspronkelijke auteur vermeld, voorafgegaan door een schuine streep (‘slash’), zonder spatie ervoor en erna.
R.I.V.F. Bertrams/F. Ferrari, *Enige aspecten van het Weens koopverdrag* (Preadvies, uitgebracht voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht 10), Lelystad: Koninklijke Vermande 1995.
- Onder ‘uitgavetitel’ wordt verstaan: de titel plus de eventuele subtitel (cursief); plaats tussen titel en subtitel een punt en begin beide met een hoofdletter. Plaats geen aanhalingstekens.
P.G.H. Albert e.a./C. Maas & J.A.C.A. Overgaauw, *Systeem en symmetrie. Opstellen aangeboden aan mr. C.B. Bavinck, creatief denker, bevlogen fiscalist, begenadigd rechter ter gelegenheid van zijn afscheid als raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden op 21 september 2016* (Bavinck-bundel), Deventer: Wolters Kluwer 2016.
- Vermeld achter de uitgavetitel, tussen haakjes en niet cursief, eventuele bijzonderheden zoals serietitel en deelnummer, ‘oratie Leiden’, ‘diss. Amsterdam UvA’, ‘Pitlo-bundel’, ‘rapport WRR’.
J.G.H. Altena-Davidsen, *Het legaliteitsbeginsel en de doorwerking van Europees recht in het Nederlandse materiële strafrecht* (Meijersreeks deel 268) (diss. Leiden), Deventer: Wolters Kluwer 2016.
- Vermeld geen serienaam na de titel indien de serienaam deel uitmaakt van de titel.
A. Colin & H.L. Capitant/L.F.J. de LaMorandière, *Cours élémentaire de droit civil français. Tome deuxième: conforme au programme de deuxième année*, Paris: Dalloz 1948.
- Vermeld de naam van de uitgever bondig, zonder voorletters (tenzij nader onderscheid nodig is), gevolgd door het jaartal.
- Laat bij de uitgever vermelding van de rechtsvorm (BV, NV) achterwege.
- Indien plaats of jaartal van uitgave onbekend is: ‘z.p.’ respectievelijk ‘z.j.’
- De druk wordt in principe niet vermeld; het jaartal impliceert een opgave van de druk. Als het toch gewenst is de druk te vermelden, kan deze als aanvullende informatie worden opgenomen, tussen haakjes, aan het slot van de titelbeschrijving.
- In de literatuurlijst wordt alleen bij een titelbeschrijving van een bijdrage in een verzamelbundel of tijdschrift een positieaanduiding opgenomen, bij voorkeur met het publicatie- of onderdeelnummer. Dit kan in het geval van tijdschriften online een link opleveren. Positieaanduidingen met de beginpagina (of de begin- en eindpagina) leveren online nooit een link.
‘Complicaties in het pachtgeding’, in: W.M.J. Bekkers e.a. (red.), *Met grond verbonden: opstellen aangeboden aan Mr. J.P. Wijn en Mr. J.J. Stael* (Wijn & Stael-bundel), Deventer: Kluwer 1991, p. 11–13.
W.H.B. Dreissen & T.N.B.M. Spronken, ‘Een burger straffen voor wat hij heeft gedaan (preadvies Prof. mr. M.S. Groenhuijsen)’, *NJB* 2012/1266, afl. 22, p. 1521–1523.
- Na de auteursvermelding kan men tussen haakjes desgewenst aanvullende informatie geven, bijvoorbeeld (met medewerking van ...), (met voorwoord/inleiding van ...), (met naschrift van ...).
- Na het jaartal kan men tussen haakjes aanvullende gegevens over de uitgave plaatsen, zoals: (niet gepubliceerd), (beperkte oplage), (inzage: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag).
- Op de auteurspagina van wolterskluwer.nl is een referentielijst voor literatuurverwijzingen naar WKNL-uitgaven te vinden.

3.3 Literatuurlijsten

Waarom dient het en waar komt het voor?

Literatuurlijsten komen veel voor in boeken en permanent geactualiseerde werken. Ook in tijdschriftartikelen met herhaalde aanhaling van werken is dit aanbevolen. Een literatuurlijst dient ter aanvulling van de verkorte verwijzingen zoals die staan in de hoofdtekst of in noten. Deze bevat de volledige bibliografische gegevens aan begin of eind van een boek. Elk item begint met de verkorte literatuurverwijzing, gevolgd door de volledige titelbeschrijving. Dit doen we zo om het vinden te vergemakkelijken.

Dortmond, *Van der Heijden Handboek NV/BV* 2013

P.J. Dortmond, *Van der Heijden Handboek voor de naamloze en de besloten vennootschap*, Deventer: Kluwer 2013.

In de voetnoot of in de hoofdtekst staat de verkorte literatuurverwijzing, met nadere positieaanduiding door het publicatie- of onderdeelnummer.

Dortmond, *Van der Heijden Handboek NV/BV* 2013/320

Wat is de vorm?

De volgorde is alfabetisch op achternaam van de auteur en daarbinnen chronologisch met de meest recente als laatste.

[verkorte verwijzing 1]

[volledige verwijzing 1]

[verkorte verwijzing 2]

[volledige verwijzing 2]

.....

[verkorte verwijzing n]

[volledige verwijzing n]

Belang voor online

Literatuurlijsten hebben voor papieren uitgaven en voor online dezelfde functie, namelijk een wetenschappelijk verantwoord overzicht van titelbeschrijvingen. Bij verkorte literatuurverwijzingen zijn hier de volledige beschrijvingen te vinden. Indien mogelijk zullen de publicaties online een link opleveren, bijvoorbeeld naar tijdschriftartikelen.

Aandachtspunten literatuurlijsten:

- Let op voorvoegsels zoals 'Van', 'Van der' en 'De'; 'Van Dijk' moet onder de D worden geplaatst. Het plaatsen van voorletters en voorvoegsels achter de achternaam is handig bij digitaal sorteren, maar is toch minder fraai en verdient daarom geen aanbeveling.
- Auteurloze werken, zoals rapporten en adviezen, worden op titel in de alfabetische rangschikking opgenomen:
Averchtse effecten 2002
Averchtse effecten: niennjaarspocket 2002, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau 2002.
- Pagina- of paragraaf/publicatienummeraanduidingen blijven in de literatuurlijst achterwege, tenzij het gaat om de vermelding van een tijdschriftartikel of een bijdrage in een verzamelbundel.
- Regelgeving, jurisprudentie en andere Kamerstukken dan beleidsnota's, -rapporten en -adviezen horen *niet* in de literatuurlijst thuis.

3.4 Verwijzen naar externe websites en ‘digital object identifiers’

Aandachtspunten externe websites:

- Verwijs altijd naar de hoofdpagina, met zo nodig tussen haakjes een indicatie hoe de lezer de desbetreffende bron van daaruit kan vinden, bijvoorbeeld een zoekwoord.
- Laat in de URL van de hoofdpagina het voorvoegsel ‘http://’ achterwege. De vermelding ‘www’ kan ook worden weggelaten. Als de URL niet op één regel past, breek dan af met een spatie, niet met een afbreekteken, of liever, zet de gehele URL op een nieuwe regel.
- Verwijs niet naar pagina’s die na een zoekopdracht zijn gevonden. Veel websites geven namelijk na een zoekopdracht een adres dat niet het vaste adres van de pagina is, maar een tijdelijk adres.

Voorbeeld:

H.J. de Kluiver e.a., *Vereenvoudiging en flexibilisering van het Nederlandse BV-recht. Rapport van de expertgroep ingesteld door de Minister van Justitie en de Staatssecretaris van Economische Zaken*, Den Haag: Ministerie van Justitie 2004, justitie.nl/Images/eindrapport_tcm34-18395.pdf.

Of liever:

justitie.nl (zoek op *BV-recht*).

DOI: waartoe dient het en waar komt het voor?

Het komt voor dat bepaalde werken niet beschikbaar zijn in Navigator, maar wel in externe elektronische bronnen zoals langlopende websites en elektronische archieven. In zulke gevallen kan soms nuttig gebruik worden gemaakt van de *digital object identifier* of DOI. Dit is een uniek identificatienummer voor digitale bestanden. Miljoenen wetenschappelijke tijdschriftartikelen – inclusief artikelen uit het pre-internettijdperk – hebben inmiddels een DOI. Maar ook boeken en congresverslagen worden steeds vaker online gepubliceerd en voorzien van een DOI. Met behulp van een DOI kan een permanente link naar de locatie van een digitaal object op het internet worden gegenereerd. Daarmee is duurzame toegang tot het object gegarandeerd, ook als het internetadres verandert. De belangrijkste toepassing van DOI’s is momenteel ‘referentielinken’: doorlinken vanuit een referentielijst van een online-artikel naar een geciteerd artikel op de website van de uitgever. Dit is een dienst van CrossRef (Crossref.org), een organisatie die ook DOI’s van wetenschappelijke publicaties registreert.

Wat is de vorm?

Een voorbeeld van een DOI-vermelding bij een tijdschriftartikel:

N.J Gans, ‘Koersgevoelige informatie: de uitstelmogelijkheid van de VEB/Super de Boer’, *V&O* 2015, afl. 6, p. 85-88, DOI:10.5553/VenO/092596432015025006001.

Net als bij een webadres is het niet verstandig een DOI af te breken.

Aandachtspunten DOI

Als de DOI bekend is kan men een publicatie op twee manieren lokaliseren:

1. Door <http://dx.doi.org/> vóór de DOI te zetten, waardoor een DOI-link ontstaat. Voor het hierboven genoemde voorbeeldartikel wordt het adres dan:
<http://dx.doi.org/10.5553/veno/092596432015025006001>
2. Door naar de DOI Resolver (dx.doi.org) van CrossRef ([Crossref.org](http://crossref.org)) te gaan, de DOI in te geven (let op: de punt van het regeleinde niet overnemen) en te klikken op ‘submit’.

4 Verwijzen naar artikelsgewijs commentaar

4.1 Verkort verwijzen naar artikelsgewijs commentaar

Waarom dient het?

Veel juridische uitgaven bevatten commentaren op onderdelen van de regelgeving. De commentaren worden meestal door een team van auteurs geschreven. Ze worden binnen de uitgave 'aangehaakt' aan het regelingonderdeel waarop ze betrekking hebben. En ze worden per regelingonderdeel vaak in oplopende volgorde van een aantekeningnummer voorzien. We verwijzen naar individuele commentaren door het vermelden van een verkorte commentaarverwijzing. Die vermeldt de meest essentiële gegevens van het commentaar waarnaar wordt verwezen, namelijk auteur, uitgavetitel, publicatiejaar (ontbreekt bij frequent geactualiseerde uitgaven), aanhaakpunt en aantekeningnummer. Bij verwijzingen naar online-commentaren wordt bij voorkeur de bijwerkdatum vermeld, zie de voorbeelden.

[auteur], [*verkorte uitgavetitel*] [publicatiejaar], [aanhaakpunt], [aantekeningnummer]
Vakstudie Omzetbelasting, art. 8 lid 1 Wet OB 1968, aant. 2 (online, bijgewerkt 17 oktober 2017)
Visser, in: *T&C Intellectuele eigendom*, art. 25b Aw aant. 3 (online, bijgewerkt 1 april 2016)
Deurvorst, in: *GS Schadevergoeding*, art. 6:96 BW, aant. 2 (online, bijgewerkt 28-8-2017)
Vakstudie Loonbelasting en Premieheffingen, art. 2 Wet LB 1964, aant. 3 (online, bijgewerkt 30-1-2018)

Waar kan het voorkomen?

Verkorte commentaarverwijzingen gebruiken we in de hoofdtekst van een uitgave, of in voetnoten.

Belang voor online

Een correct geformuleerde verkorte commentaarverwijzing kan binnen online-uitgaven van Wolters Kluwer worden omgezet in een hyperlink, mits de bron waarnaar wordt verwezen in Navigator beschikbaar is.

Aandachtspunten verkorte verwijzing naar artikelsgewijs commentaar:

- Gebruik zo veel mogelijk de vindplaatsvermelding zoals die in Navigator boven het document staat. Daarin zijn de onderstaande regels verwerkt. Maar de auteursnaam moet nog worden toegevoegd.
- Gebruik als regelingnaam de WKBS-naam volgens Bijlage 4 WKBS en anders de officiële afkorting of citeertitel. Zie Bijlage 4 WKBS op de auteurspagina van wolterskluwer.nl.
- Gebruik bij algemene verwijzingen naar hele onderdelen commentaar de 'commentaar op'-verwijzing, bijvoorbeeld:
Blei Weissmann, in: *GS Verbintissenrecht*, commentaar op art. 6:216 BW
- Gebruik voor commentaar op de aanhef van een regeling de volgende notatie:
Noordzij, in: *T&C Openbare Orde en Veiligheid*, commentaar op aanhef Wet tegemoetkoming schade bij rampen
- Gebruik voor commentaar op het slotformulier van een regeling de volgende notatie:
Vakstudie Successiewet, slotformulier SW 1956, aant. 2
- Ook bij aangehaakt commentaar vermelden we de volledige verwijzing in de literatuurlijst of voetnoot. Gebruik dan dus de vorm:
T.E. Deurvorst, in: A.T. Bolt (red.), *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer (losbl. en online), art. 6:109 BW, aant. 14.
- Als er naar diverse onderdelen van dezelfde uitgave wordt verwezen, wellicht ook van verschillende bewerkers, kan in de literatuurlijst worden volstaan met één beschrijving van de uitgave als geheel. De details, zoals het besproken wetsartikel en het aantekeningnummer, staan dan alleen in de verkorte verwijzingen.
Groene Serie Schadevergoeding
A.T. Bolt (red.), *Groene Serie Schadevergoeding*, Deventer: Wolters Kluwer (losbl. en online).

5 Verbetering van de leesbaarheid

5.1 Redactionele aanpassingen in officiële teksten

Officiële regelgevingsteksten zoals wetten, Kamerstukken, brieven, aanschrijvingen e.d., mag men slechts op enkele punten redactioneel bewerken, namelijk: punten weghalen uit hoofdletterafkortingen, slotpunten achter nummers weghalen, cursiveren van de gebruikelijke delen in literatuurverwijzingen. Weglaten in een geciteerde officiële tekst moet men aangeven met: (...).

Officiële uitspraken mag men niet muteren, uitgezonderd anonimisering van jurisprudentie.

Alle letterlijk geciteerde (delen van) officiële teksten mogen niet redactioneel worden bewerkt.

Wijdloppige verwijzingen aanpassen

‘Wijdloppige’ verwijzingen wijken af van de standaard vorm voor verwijzingen en moeten worden vermeden. Hieronder geven we voorbeelden van wijdloppige en incomplete verwijzingen en hoe we die redactioneel aanpassen.

Wijdloppige wetsverwijzingen

Op 28 februari 1994 heeft de Staatssecretaris van Financiën in zijn in *V-N* 2012/42.1.1, gepubliceerde beschikking VB93/3506 bepaald dat ...

Redactioneel aangepast

In de beschikking van de Staatssecretaris van Financiën van 28 februari 1994, VB93/3506, *V-N* 2012/42.1.1, is bepaald dat ...

Incomplete wetsverwijzingen

... gaat de minister in zijn brief van 18 januari 1995, *V-N* 1995, p. 491, nader in op ...

Redactioneel aangepast

In de brief van de Minister van Financiën van 18 januari 1995, **WDB94/499a**, *V-N* 1995, p. 491, wordt nader ingegaan op ...

Wijdloppige jurisprudentieverwijzingen

De Hoge Raad heeft in zijn arresten van 10 februari 1960, nr. 23159, *BNB* 1960/123, en van 29 juni 1977, nr. 22941, *BNB* 1977/199, een duidelijke omschrijving gegeven ...

Redactioneel aangepast

In **HR** 10 februari 1960, *BNB* 1960/123, en **HR** 29 juni 1977, *BNB* 1977/199, heeft de Hoge Raad een duidelijke omschrijving gegeven ...

dat de Hoge Raad op 24 september 1997 heeft bepaald dat ... Zie onder andere *V-N* 1997, blz. 3522, en *BNB* 1998/51. Deze opvatting is nog eens bevestigd in **HR** 17 december 1997, onder andere gepubliceerd in *V-N* 1998/2.15, blz. 177, en *BNB* 1998/52.

in **HR** 24 september 1997, *BNB* 1998/51 en in *V-N* 1997, p. 3522, is bepaald dat Deze opvatting is nog eens bevestigd in **HR** 17 december 1997, ***BNB* 1998/52; *V-N* 1998/2.15.**

Incomplete en overcomplete jurisprudentieverwijzingen

... verlaagd, zie zaak C-538/08 (*X-Holding - Oracle Nederland*) [2008] *Jur.* I-3129.

Redactioneel aangepast

... verlaagd, zie **HvJ EU 15 april 2010, C-538/08 (*X-Holding - Oracle Nederland*)**.

(De vet gedrukte onderdelen zijn voor een correcte en complete verwijzing noodzakelijk en zullen door de auteur moeten worden vermeld. De vindplaats in Jurisprudentie EG is niet meer nodig nu alle Hofuitspraken online staan op Celex.)

5.2 Spelling, schrijfwijzen en afkortingen

Voor spellingszaken en schrijfwijzen wordt aangesloten bij het *Groene boekje* en bij de *Schrijfwijzer* (Renkema). Hieronder worden alleen de zaken behandeld waarin de WKBS afwijkt of dwingender is.

Euroteken en geldbedragen

Bedragen in euro worden geschreven met het €-teken en een codespatie voorafgaand aan het bedrag. Er worden geen nullen of streepjes achter geldbedragen geplaatst. In getallen met meer dan vijf cijfers moet een punt worden geplaatst:

€ 2999, € 50 miljoen, € 10.000.

Procentteken

Gebruik in combinatie met een getal altijd '%' in plaats van 'procent' of 'percent'. Er staat geen spatie tussen het getal en het procentteken, bijvoorbeeld:

10%

Hoofdletters

Beperk het gebruik van hoofdletters zoveel mogelijk.

Ministers en ministeries worden met een hoofdletter aangeduid als niet de persoon, maar het ambt is bedoeld. Bijvoorbeeld:

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft gistermiddag verklaard dat de uitgifte van het *Staatsblad* een taak van de Minister van Justitie dient te blijven en dus niet dient te worden overgedragen aan de Minister-President: minister Sorgdrager en de minister-president bleken het daarmee eens.

Alle samenstellingen met 'Kamer' krijgen, voor zover Eerste of Tweede Kamer zijn bedoeld, een hoofdletter.

Kamerlid, Eerste Kamervoorzitter, Kamerdebat, Kamerstukken

Opsommingen

Kies uit één van de volgende varianten:

- één of meer zelfstandige zinnen per opsommingitem (begin met een hoofdletter en eindig met een punt);
- zinsdelen (begin met een kleine letter en eindig met een puntkomma, het laatste opsommingitem eindigt met een punt).

Gebruik gedachtestreepjes, bolletjes, cijfers of enkelvoudige letters als opsommingstekens. Gebruik nooit als opsommingstekens: 1), 1.), (1), (a), i, ii, iii

Aanhalingstekens

Gebruik dubbele aanhalingstekens ("") voor citaten. Gebruik enkele aanhalingstekens (') voor een citaat in een citaat en voor een citaat van een zinsdeel. Bijvoorbeeld:

De voorzitter zei: "U zegt zelf 'misschien'".

Onze directeur noemt deze ontwikkeling 'niet bepaald een stap in de goede richting'.

"4.19 Alles afwegende is ook het hof van oordeel dat de aan [eiser 1] toe te rekenen omstandigheden in aanmerkelijk grotere mate tot de schade hebben bijgedragen dan de aan [verweerster] toe te rekenen omstandigheden."

Woorden met een speciale status krijgen geen aanhalingstekens maar worden geursiveerd.

Een *tsunami* van asielzoekers.

Afkortingen

Gebruik afkortingen in principe alleen voor (wettelijke) regelingen, organisaties, organen, instanties, functionarissen en dergelijke. Alleen wanneer voor een theoretisch begrip een (in het betreffende vakgebied) algemeen aanvaarde afkorting bestaat, kan men die gebruiken.

Maak bij het toekennen van afkortingen gebruik van de WKBS-bijlagen, zie de auteurspagina van wolterskluwer.nl. Dien verzoeken voor opname op deze lijst in bij WKNL-WKBS@wolterskluwer.com.

Pas afkortingen vooral toe in voetnoten, bronvermeldingen, verkorte verwijzingen en tabellen. Maak hierbij gebruik van de WKBS-bijlagen 1, 2, 3 en 4 voor respectievelijk algemene afkortingen, afkortingen van instanties, afkortingen van publicatiebronnen en afkortingen van regelingen, zie de auteurspagina van wolterskluwer.nl.

WKBS-bijlage 1 geeft een overzicht van alle begrippen die men desgewenst in de hoofdtekst kan afkorten. In voetnoten en tabellen moet men *alle* begrippen van deze lijst afkorten.

Het wordt afgeraden om gebruik te maken van verdubbelingen van letters om aan te geven dat een meervoudsvorm bedoeld is (artt., pp, §§). Afkortingen kunnen zowel voor de enkelvoudsvorm als voor de meervoudsvorm staan. Afhankelijk van hetgeen erop volgt, blijkt welke vorm bedoeld is:

p. 1-15	pagina's 1 tot en met 15
art. 215-218	artikelen 215 tot en met 218
par. 3-5	paragrafen 3 tot en met 5